

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 116466 21 Rev
Banjaluka: 13.12.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Violanda Šbarić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja d.o.o. G.l. B., koga zastupa punomoćnik F.N., advokat iz B., protiv tuženog P.P., vlasnik S.P. J.p.s. P., koga zastupa punomoćnik M.M., advokat iz B., radi isplate, vrijednost spora 51.989,36 KM, te u pravnoj stvari po tužbi tuženog P.P., vlasnik S.P. J.p.s. P., protiv tužitelja d.o.o. G.l. B., radi isplate, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 116466 21 Pž od 24.9.2021. godine, na sjednici održanoj 13.12.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 116466 15 Ps od 2.12.2020. godine, utvrđeno je:

da je osnovano potraživanje tužitelja-protivtuženog d.o.o. G.l. B. (u daljem tekstu: tužitelj) prema tuženom-protivtužitelju P.P., vlasniku S.P. J.p.s. P. (u daljem tekstu: tuženi), u iznosu od 50.135,08 KM

da je osnovano potraživanje tuženog prema tužitelju u iznosu od 57.749,42 KM

da se vrši prebijanje potraživanja i obavezuje tužitelj da tuženom isplati iznos od 12.419,81 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 2.12.2020. godine do isplate, te da mu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 3.349,11 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 2.12.2020. godine do isplate, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude

Odbijeni su zahtjevi tužitelja i tuženog koji se odnose na zakonsku zateznu kamatu i zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka, preko dosuđenog iznosa.

Rješenjem broj 57 0 Ps 116466 15 Ps od 15.2.2021. godine, ispravljena je izreka presude broj 57 0 Ps 116466 15 Ps od 2.12.2020. godine, tako što u stavu prvom izreke umjesto iznosa

od 50.135,08 KM nakon ispravke stoji iznos od 45.329,61 KM, dok u preostalom dijelu presuda ostaje neizmjenjena.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 116466 21 Pž od 24.9.2021. godine, žalbe stranaka su odbijene i prvostepena presuda, ispravljena navedenim rješenjem, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova na ime sastava žalbe u iznosu od 1.312,50 KM.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji, a protivtužbeni zahtjev odbije.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora su zahtjevi stranaka navedeni u izreci prvostepene presude.

Tužitelj u tužbi navodi da je sa tuženim zaključio ugovor o usluzi prevoza kaminom i ugovor o najmu kamiona, te da iz osnova ova dva ugovora ima potraživanje prema tuženom u ukupnom iznosu od 50.135,08 KM.

Prvostepeni sud nalazi utvrđenim da je tužitelj za tuženog vršio poslove prevoza robe koje je fakturisao u iznosu od 95.594,15 KM, a koji iznos je dijelom plaćen kompenzacijom tako da neplaćeni dio po ispostavljenim fakturama iznosi 21.302,26 KM.

Ovaj obligacioni odnos između stranaka sud definiše kao ugovor o prevozu robe u smislu odredbi člana 648. i 653. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO).

Nesporno je da su parnične stranke 14.10.2013. godine zaključile pismeni ugovor o najmu teretnog i priključnog vozila (individualni podaci navedeni u ugovoru), kojim je tužitelj dao tuženom u najam teretno i priključno vozilo do 22.8.2014. godine (nesporno je da je ugovor raskinut 30.4.2014. godine). Prema ugovoru o najmu tuženi „preuzima sve obaveze po osnovu tehničke ispravnosti teretnog i priključnog vozila“ (član 2), a u obavezi je i da „plaća gorivo i sve druge troškove korišćenja vozila“ (član 3) i po isteku najma „isplati aneksom ugovorene najamnine“ (član 4). Aneks ovog ugovora u pismenom obliku nije zaključen.

Između stranaka nije sporno da su usmeno ugovorili mjesečnu najamninu u iznosu od 2.100,00 Eura (protivvrijednost iznosa od 4.107,24 KM bez PDV odnosno iznosa od 4.805,47 KM sa PDV).

S obzirom da je ugovor o najmu trajao kraće od ugovorenog vremena, tj. da je trajao 6 mjeseci (11. i 12 mjesec/2013. godine i 1, 2, 3 i 4 mjesec 2014. godine), prvostepeni sud utvrđuje da iznos najma za taj period iznosi 28.832,82 KM (4.805,47 KM x 6 mjeseci). Cijeneći da su se stranke usmeno dogovorile da se iznos najma za 11. mjesec 2013. godine uračuna u troškove koje je tuženi imao u vezi pripremanja kamiona za korišćenje u zemljama evropske

unije, konačno utvrđuje da neplaćeni dug po osnovu najma iznosi 24.027,35 KM (28.832,82 KM - 4.805,47 KM).

U ovom dijelu je odluka suda zasnovana na odredbama člana 262. i 567. ZOO.

Temeljem ovako utvrđenog činjeničnog stanja, a posebno imajući u vidu nalaz i dopune koje je sačinila vještak ekonomske struke D.O., prvostepeni sud u konačnom utvrđuje potraživanje tužitelja u iznosu od 45.329,61 KM (21.302,26 KM + 24.027,35 KM).

Tuženi je podnio protivtužbu čiji se zahtjev zasniva na činjenicama da su se tužitelj i tuženi, nakon raskida ugovora o najmu (30.4.2014. godine), usmeno dogovorili da tužitelj za svoje potrebe koristi aparate i kartice tuženog koje su bile u kamionu radi plaćanja goriva, cestarina, taksi i slično, a da tuženi po dobijanju izvještaja to fakturiše tužitelju radi plaćanja. Sud smatra da ovaj ugovor ima elemente ugovora o zakupu (član 567. ZOO), ali zaključuje da se ipak radi o neimenovanom ugovoru „jer se neplaća zakupnina“.

Na ročištu održanom 20.10.2020. godine tuženi je istakao kompenzacioni prigovor međusobnih potraživanja, te precizirao tužbeni zahtjev tražeći da sud, nakon izvršene kompenzacije, donese presudu kojom će se obavezati tužitelj da mu isplati iznos od 15.004,64 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dosuđenja do isplate.

Na osnovu dopune nalaza vještaka D.O. iz avgusta 2020. godine, sud utvrđuje da potraživanje iz protivtužbe iznosi 57.749,42 KM.

Nalazeći da je prigovor kompenzacije (član 336. i 337. ZOO) osnovan, prvostepeni sud kompenzira međusobno dospjela potraživanja stranaka i utvrđuje da je tužitelj dužan isplatiti tuženom iznos od 12.419,81 KM (57.749,42 KM - 45.329,61 KM), sa zakonskom kamatom od presuđenja do isplate.

Tuženi ne osporava utvrđeno potraživanje tužitelja u iznosu od 45.329,61 KM.

Ocjenom iskaza tuženog i iskaza svjedoka D.K., M.Č. i J.P., prvostepeni sud zaključuje da je tuženi, vezano za protivtužbeni zahtjev, dokazao da je postignut dogovor da se cijena goriva fakturiše prema cijenama goriva u zemlji gdje je točeno. Sud cijeni i da su dostavljene fakture za plaćanje goriva praćene potrebnom „dodatnom dokumentacijom“, a da je nalazom vještaka tuženi dokazao da ima neplaćeno potraživanje prema tužitelju u iznosu od 57.749,42 KM.

Sud je odbio prigovor tužitelja o zastarjelosti potraživanja pozivom na odredbe člana 339. i 374. ZOO, cijeneći da su se uslovi za prebijanje stekli sa 1.5.2014. godine i da je protivtužba podnesena 1.3.2017. godine, dakle prije isteka roka iz člana 374. ZOO.

Odluku o troškovima postupka prvostepeni sud je zasnovao na odredbi člana 386. i 387. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/0, 49/09 i 61/13 -u daljem tekstu: ZPP). Cijeneći da je tuženi uspio u parnici sa 21,51 % od postavljenog zahtjeva to mu je od ukupno utvrđenih troškova u iznosu od 15.570,00 KM, dosudio iznos od 3.349,11 KM koji odgovara navedenom procentu uspjeha.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Kompenzacija je jedan od načina prestanka obaveze predviđenih ZOO koji članom 336. propisuje da dužnik može prebiti potraživanje koje ima prema povjeriocu sa onim što ovaj od njega potražuje, ako oba potraživanja glase na novac ili druge zamjenljive stvari istog roda i kakvoće i ako su oba dospjela. Kompenzacijom prestaju oba potraživanja koja su ušla u prijeboj, i to manje potraživanje u cijelosti, a veće do visine manjeg potraživanja.

Sudska kompenzacija je ona koju će po kompenzacionom prigovoru ili kompenzacionoj protivtužbi izvršiti sud u toku parnice.

Prigovor zastarjelosti kompenzacije međusobnih potraživanja koga je istakao tužitelj tokom postupka pred prvostepenim sudom, a koji se ističe i u reviziji, pravilno je odbijen kao neosnovan.

Potraživanje tužitelja u iznosu od 21.302,26 KM iz osnova ugovora o prijevozu dospjelo je na naplatu 29.9.2014. godine kada je ispostavljen posljednji račun za izvršene usluge prevoza broj 469, a potraživanje u iznosu od 28.832,82 KM na ime ugovora o najmu teretnog vozila dospjelo je na naplatu 27.1.2015. godine kada je dostavljen račun broj 8 za plaćanje najma, a ne od 1.5.2014. godine kada je raskinut ugovor o najmu kako pogrešno nalaze nižestepeni sudovi.

Potraživanje tuženog iz osnova korištenja aparata i kartica radi plaćanja goriva, cestarina, taksi i slično, dospjelo je 31.12.2015. godine kada su dostavljeni računi broj 25/15, 26/15 i 63/15.

Tuženi je 1.3.2017. godine podnio protivtužbu tražeći isplatu duga u iznosu od 52.664,20 KM po osnovu neplaćenih računa broj 25/15, 26/15 i 63/15, a kompenzacioni prigovor je istakao na ročištu održanom 20.10.2020. godine.

Prema odredbi člana 337. stav 1. ZOO, kompenzacija ne nastaje čim se steknu uslovi za to, nego je potrebno da jedna strana izjavi drugoj da vrši prebijanje, a poslije izjave smatra se da je kompenzacija nastala onog časa kada su se stekli uslovi za to. (stav 2.).

Članom 339. ZOO izričito je predviđeno da se dug može kompenzirati sa zastarjelim potraživanjem, samo ako ono još nije bilo zastarjelo u času kada su se stekli uslovi za kompenzaciju. Stoga nije važno da li je potraživanje zastarjelo u trenutku davanja izjave o kompenzaciji ukoliko ono nije zastarjelo u trenutku susreta sa drugim potraživanjem.

U konkretnom slučaju potraživanje tužitelja je po jednom osnovu dospjelo 29.9.2014. godine, a po drugom 27.1.2015. godine, dok je potraživanje tuženog dospjelo 31.12.2015. godine, što znači da potraživanja nisu zastarjela do momenta njihovog susreta (član 374. u vezi sa članom 361. stav 1. ZOO), neovisno od toga što jesu zastarjela u momentu isticanja kompenzacionog prigovora 20.10.2020. godine.

Tužitelj u reviziji ukazuje na dvije povrede odredaba postupka koje se odnose na primjene člana 97. stav 3. i člana 77. u vezi sa članom 102. stav 2. ZPP, te traži da se revizioni sud o tim povredama „izjasni sa odgovarajućim obrazloženjem“.

U reviziji navodi da tuženi nije pristupio na ročišta za glavnu raspravu održana 3.9.2018. godine i 30.1.2019. godine, te da je sud morao donijeti rješenje kojim se utvrđuje povlačenje protivtužbe (član 97. stav 3. ZPP).

Ovaj revizijski prigovor nije osnovan.

Protivtužba (član 74. stav 1. ZPP) je samostalna tužba koju tuženi (protivtužitelj) podnosi protiv tužitelja (protivtuženog) u parnici koja se protiv njega vodi u povodu tužbe, što znači da sve procesne odredbe koje se odnose na tužbu važe i za protivtužbu. Član 97. stav 3. ZPP propisuje da će se smatrati da je tužitelj povukao tužbu ako bez opravdanog razloga ne dođe na ročište za glavnu raspravu, a uredno je pozvan, osim ako se tuženi na tom ročištu upusti u raspravljanje.

Kada je u pitanju ročište od 3.9.2018. godine, razlog odlaganja je što vještak nije sačinio nalaz, a punomoćnik tužitelja se saglasio sa odlaganjem ročišta i nije na prvom sljedećem ročištu (9.11.2018. godine) prije upuštanja u raspravljanje, tražio da sud utvrdi da se protivtužba ima smatrati povučenom. Kada je u pitanju ročište od 30.1.2019. godine razlog odlaganja je isti, a punomoćnik tužitelja nije na prvom sljedećem ročištu (17.4.2019. godine) na kome se upustio u raspravljanje, tražio da sud utvrdi da se protivtužba ima smatrati povučenom.

Tek u završnoj riječi na ročištu održanom 20.10.2020. godine tužitelj se poziva na odredbu člana 97. stav 3. ZPP.

Stav je ovog suda da bez obzira što sud nije donio rješenje iz člana 97. stav 3. ZPP iako su za to bili ispunjeni uslovi, kod napred utvrđenog činjeničnog stanja, upuštanjem u raspravljanje u daljem toku parnice tužitelj je spriječio nastupanje pravne presumpcije o povlačenju tužbe.

Saglasno odredbi člana 77. ZPP stranka može najkasnije na pripremnom ročištu predložiti sve dokaze koje želi izvesti u toku postupka, a samo ako učini vjerovatnim da ih bez svoje krivice nije mogla predložiti na tom ročištu, može i u toku glavne rasprave predložiti izvođenje dokaza (član 102. stav 2. ZPP).

Provođenje dokaza vještačenjem po vještaku ekonomske struke predložio je tužitelj na pripremnom ročištu održanom 10.5.2017. godine, radi utvrđenja činjenica koje se odnose na njegovo potraživanje. Rješenjem suda od 24.5.2017. godine predmet vještačenja je određen prema zahtjevu tužitelja, s tim da je vještaku naloženo da ga izvrši“ na osnovu dokumentacije u spisu i dokumentacije kod parničnikih stranaka“. Vještak je nalaz sačinio u oktobru 2018. godine.

Na ročištu za glavnu raspravu održanom 9.11.2018. godine, tuženi je predložio dopunu nalaza koja bi se odnosila na vještačenje „dokumentacije koju je tuženi priložio u spis“, čemu se tužitelj protivio, a sud „dozvolio dopunu nalaza“ i rješenjem od 5.12.2018. godine naložio vještaku da na osnovu dokumentacije u spisu i dokumentacije kod parničnikih stranaka, „dopuni nalaz tako što će izvještačiti priloženu dokumentaciju u spisu koju je dostavio tuženi, a odnosi se na račune koji su predloženi na pripremnom ročištu od 15.3.2017. godine i čitani na glavnoj raspravi održanoj 9.11.2018. godine kao dokaz“ (više od 30 računa).

U takvoj situaciji se ne radi se o predlaganju izvođenja dokaza vještačenjem prvi put na ročištu za glavnu raspravu, već o potrebi dopune nalaza kako bi se moglo pravilno i potpuno

utvrditi činjenično stanje radi pravilne primjene materijalnog prava, na što sud mora paziti po službenoj dužnosti.

Odredbom člana 155. stav 2. ZPP je propisano da će sud pozvati vještaka da dopuni odnosno ispravi nalaz ako je nejasan, nepotpun ili protivrječan sebi ili izvedenim okolnostima. Saglasno odredbi člana 148. stav 1. ZPP stranka u prijedlogu naznačava predmet i obim vještačenja, ali sud donosi rješenje u smislu člana 150. ZPP i on tim rješenjem definiše predmet spora i obim i predmet vještačenja (tačka 2. i 3.).

U konkretnom slučaju, sud je rješenjem od 24.5.2017. godine naložio vještaku da nalaz sačini na osnovu dokumentacije u spisu i dokumentacije kod parničnih stranaka, što znači i svih računa koje je kao dokaz izveo tuženi.

Prigovori revidenta kojima se tvrdi da je tuženi „preuveličao troškove prevoza, da nije dokazao stvarnu cijenu goriva i da nije dostavio popratnu dokumentaciju“, ovaj sud nalazi paušalnim i ničim ne dovode u pitanje nalaz vještaka iz avgusta mjeseca 2020. godine. Ni okolnost da je tužitelj vratio tuženom račun broj 25/2015 koji glasi na iznos od 32.440,00 KM i račun broj 26/2015 koji glasi na iznos od 19.281,60 KM, ne dovodi u pitanje zaključak vještaka da je tuženi tim računima koje je pratio izvještaj o potrošenom gorivu, dokazao visinu potraživanja.

Po ocjeni ovog suda neosnovani su revizioni navodi da tuženi nije dokazao da je ugovoreni iznos najma za kamion umanjen u visini najma za mjesec novembar 2013. godine, zbog troškova tuženog oko pripreme kamiona. U vezi sa tom činjenicom nižestepeni sudovi su cijenili iskaze tuženog i svjedoka i dali jasne, argumentovane i uvjerljive razloge o tome zašto u tom dijelu prihvataju navedene iskaze, a koje, kao takve, prihvata i ovaj sud pogotovo što revident, osim ponovnog isticanja da u ugovoru u najmu nije ugovoreno pravo na sniženje najamnine, ne nudi druge dokaze kojima bi se iskaz svjedoka doveo u opravdanu sumnju.

Revident osporava i odluku o troškovima postupka u dijelu u kome su tuženom priznati i troškovi pristupa na neodržana ročišta, ističući da su ročišta odlagana „zbog raznoraznih razloga spriječenosti kako vještaka, sudije i tuženog, bez krivice tužitelja“, pa da tužitelj ne može biti obavezan da snosi i te troškove. Prema obrazloženju prvostepene presude bilo je ukupno 9 odloženih ročišta za koja je tuženom priznata naknada od 175 bodova po ročištu ili ukupno 1.575 bodova ili iznos od 3.150,00 KM (po članu 14. stav 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj 68/05, vrijednost boda je 2,00 KM).

Prema obrazloženju prvostepene presude u pitanju su ročišta zakazana za 24.10.2017. godine, 4.10.2018. godine, 7.12.2018. godine, 19.6.2019. godine, 30.8.2019. godine, 25.2.2020. godine (tačno je 5.2.2020. godine), 5.6.2020. godine, 21.8.2020. godine i 30.9.2020. godine.

Uvidom u zapisnike sa navedenih ročišta ovaj sud konstatuje da su bili prisutni punomoćnici stranaka i da su sva ročišta (osim ročišta od 19.6.2019. godine koje jeste održano), odloženi iz razloga što vještak nije do tada sačinio nalaz ili nije pristupio ročištu ili je pristupio ročištu ali nije imao dokumentaciju vezanu za izradu nalaza ili na ročište nije priveden svjedok po naredbi suda.

Iz utvrđenih činjenica slijedi da prvostepeni sud nije postupio u skladu sa odredbom člana 111. stav 2. ZPP, ali taj očigledni propust suda ne može se stavljati u krivicu tuženog koji

je na ta ročišta pristupio na poziv suda i njemu pripada pravo na naknadu i ovih troškova u skladu sa članom 386. stav 2. ZPP.

Temeljem odredbe člana 248., u vezi sa članom 254. i 387. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić